

## Beszélgetés az FSF Franciaország egyik képviselőjével

A szeptemberben megrendezett Linux Konferencia meghívott vendége *Richard M. Stallmann* volt, aki azonban a sajnálatos terrortámadás miatt kialakult helyzetben nem tudott Magyarországra repülni. Szerencsére a Free Software Foundation egyik francia vezéregyéniségét,



*Sebastien Blondeel*-t sikerült rábeszélni, hogy helyettesítse őt. Mint kiderült, *Sebastien* éppúgy fel tudta korbácsolni a kedélyeket, ahogyan *Richard Stallmann* tette volna. Mielőtt visszatért volna Franciaországba, sikerült egy rövid riportot készítenem vele.

**Sz. György:** *Az előadásodon említetted, hogy Stallmann az LME képviselője felé írt első válaszlevelében megkérdezte, hogy az egyesület miért nem változtatja meg a nevét GNU/Linux-felhasználók Magyarországi Egyesületére. Miért tartjátok ennyire fontosnak, hogy kihangsúlyozzátok a GNU szerepét?*

**Sebastien Blondeel:** A Linux szó önmagában csak a rendszermagot jelenti, és az emberek sajnos hajlamosak rá, hogy elfeledkezzenek arról a rendkívül sok emberről, akik az egész környezetet kialakították. Állíthatom, hogy a GNU-termékek nélkül nem létezne olyan, hogy „Linux-rendszer”. Gondolok itt a fordítókra, a héjakra, a rengeteg segédprogramra, valamint az egyéb külön futó programcsomagokra. Ezért kérünk mindenkit, hogy ne Linuxnak hívja az egész rendszert, hanem GNU/Linuxnak. Ugyancsak sajnálatosan sokszor fordul elő, hogy amikor a GNU szóba kerül, a felhasználó így válaszol: „Én Linuxot használok, mi az a GNU?” Úgy érezzük, a GNU csapata megérdemli, hogy a rendszer nevében is feltüntessük őket.

**Sz. Gy.** *Úgy vélem, hogy a jelenlegi helyzetet elsősorban a Linux-változatok forgalmazóinak köszönhetjük, hiszen ha bemész egy boltba, akkor nem RedHat GNU/Linuxot, hanem RedHat Linuxot vásárolsz, nem?*

**S. B.:** Pontosan. Ezért is fontos számunkra, hogy a nagy cégek is használják a GNU nevét. Nálunk Franciaországban jó kapcsolatot építettünk ki a MandrakeSoft céggel, akik az új változatban már Mandrake GNU/Linuxnak hívják a rendszerüket. Ez komoly elismerés azon programozók számára, akik a rendszer elemeit már *Linus Tor-*

*valds* megjelenése előtt is hosszú évek óta fejlesztették.

**Sz. Gy.:** *Mi a helyzet a többi nagycéggel?*  
**S. B.:** Hadd vegyem előre a Debian-rendszert. Már közhely, hogy a Debian GNU/Linux mögött nem áll egyetlen olyan cég, mint a Caldera, a SuSE vagy a RedHat. Nos, a Debian-rendszer nevében természetes elem a GNU. A nagycégek helyzetében azért egy kicsit nehezebb a kérdés, az okok között pedig az első helyen általában az eladhatóság szerepel. Egy ilyen változtatás például a SuSE vagy a RedHat háza táján a cégek marketingesei szerint komolyan rontana a termék eladhatóságán. A SuSE egyébként is különnek számít, gondolok itt például a YAST telepítőrendszerre, amely a saját fejlesztésük. Nálunk fontos, hogy a rendszerek között felügyeleti szinten is átjárhatóság legyen.

**Sz. Gy.:** *Ha jól tudom, a linuxos berkeken belül más területeken is vannak viták, értem ez alatt például a Szabad Programok és a Nyílt Forrás elméletek különbözőségét.*

**S. B.:** Igen, a két elmélet között a fő különbség, hogy míg a Szabad Programok (Free Software) elmélet egyértelműen *Richard M. Stallmann* nevéhez kötődik és igazi szabadságot jelent, addig a Nyílt Forrás elmélet egy üzletemberek által kitalált rendszer. A Szabad Programok elmélet mögött nincsen cég, amely a termék bevételeiből akarna megélni, csupán *Richard M. Stallmann*, és a hozzá kapcsolódó emberek. A *Stallmann* által képviselt irányvonal egyértelműen arra törekszik, hogy a felhasználó érdekeit védje. A GPL jogszerződés például lényegesen komolyabb előírásokat tartalmaz a továbbfejlesztés és a forgalmazás terén, melyek elsősorban az ingyenséget, valamint a használhatóságot kívánják védeni.

**Sz. Gy.:** *Stallmann nagyon komoly szerepet játszik ebben a mozgalomban. Mi vonzza hozzá az embereket?*

**S. B.:** *Richard* nagyon határozott egyéniség, ha valamit a fejébe vesz, azt végrehajtja. A „kezdetek kezdetén” *Richard* munkatársaival együtt szabadideje feláldozásával vágott bele az új ingyenes rendszer fejlesztésébe. Egyikőjük sem kapott érte egy huncut krajcárt sem. Egy idő után viszont mindegyik munkatársa elszegődött cégekhez dolgozni és *Richard* egyedül folytatta a kódolást.

A történet szerint annyira jó programozó, hogy amit számos jól képzett programozó céges megbízásból készített, ő az ugyanazokat a feladatokat ellátó programokat ugyanannyi idő alatt egyedül alkotta meg.

*Richard* a saját maga megbízója, és önmagával szemben is komolyan érvényesíti az elveit: a könyveket és programokat ingyen írja. A történethez hozzátartozik, hogy egyedülálló. A csoport növekedésével azonban szükségessé vált egy komoly szervezet kialakítása. A szervezet tagjai között ma már nemcsak önkéntesek vállalnak szerepet, az FSF-nek főállású és megbízásos alapon dolgozó munkatársai is vannak.

**Sz. Gy.:** *Az előadáson is felvetődött a kérdés: hogyan él meg egy programozó, ha ezt az elméletet követi?*

**S. B.:** Ez valóban gyakori kérdés. Itt két külön vonalat kell ismét szétválasztani. Az elsőhöz azok a programozók



tartoznak, akik a szabadidejüket feláldozva segítenek. Ezek az emberek azért dolgoznak, hogy jól és szabadon használható rendszerek legyenek. Nem pénzért munkálkodnak, az előállított terméket bárki használhatja. Az ő legnagyobb fizetségük, hogy létezik a GNU/Linux, amit bárhol használni tudnak, valamint egy-egy ilyen programban való részvétel komoly referenciát jelent.

Természetesen sokan a megélhetésért programoznak. Itt elsősorban azt tartom fontosnak, hogy megkülönböztessük a „szokásos” kereskedelmi rendszert az új elméletektől. A jelenleg legtöbb helyen működő változat szerint egy cég megírta egy programot mondjuk ezer dollárért, majd szívéért árúsítja. Ezután, ha a rendszer ötven példányban fogy el, a forgalmazó busás haszonra tett szert. Szerintem ebben az esetben a vállalat lényegesen több pénzt kért el, mint amennyit megérdemelt. Jobbnak tartom, ha a programozó megkapja az ezer dollárt, a program pedig ingyenes, bárki szabadon használhatja. Természetesen komoly kérdés, hogy honnan kapja meg a „munkás” az említett összeget. Jelenleg legtöbbször az első megbízó fizeti a rendszer árát. Mivel neki a rendszer amúgy is kell, ezért akár ilyen, akár olyan csapatnak, de fizetni fog érte. Ez az a pont, ahol a cég dönt, nyíltá teszi-e a fejlesztés eredményét. Ha bárki számára elérhetővé teszi, más cégek költséget takaríthatnak meg, az eredeti megbízónak pedig nem lesz miatta vesztesége (kivéve természetesen, ha például egy olyan rendszerrel van szó, amely a versenytársakat komoly ellenféllel teheti).

**Sz. Gy.:** Rengeteg olyan rendszer van viszont, amely fizetős, és nem lehet megkerülni őket.

**S. B.:** Igen, de a fizetős rendszereket viszont egyre többször írják újra a Szabad Programok elméletét követve. Hadd említsem az OpenSSH és GPG (az SSH és a PGP „újraírásai”) példáját, amely azt mutatja, hogy az eredmény sokszor még az eredeti rendszernél is jobb és hatékonyabb lesz. Ez egyelőre még lassú, de fokozatosan gyorsuló folyamat, és minél drágábban árúsítja valaki valamelyik termékét, annál többen akarják majd segíteni ezt a fajta „újraírást”.

**Sz. Gy.:** Tehát ha egy cég programot ír, készüljön fel rá, hogy a piacon hamarosan megjelenik ingyenes vetélytársa?

**S. B.:** Ez természetes folyamat, de nem hiszem, hogy olyan világszege-hangulatra adna alapot, amilyen a nagyobb cégek rémisztgetik a felhasználókat. Szerintem nem így kellene gondolkodni. A kódolás csupán töredéke a munkának. Egy rendszer akkor válik igazán értékké, ha sokan használják. Egy-egy program kapcsán egyéb feladatok is jelentkeznek. Az új felhasználókat be kell tanítani, a rendszert üzemeltetni kell (szerencsére a GNU/Linux-rendszereknél ez kevesebb gondot jelent, mint sok más esetben), az új igényeknek megfelelő módosításokat üzembe kell állítani és a többi. Nem látom igazi értelmét, hogy ötezerszer kelljen megírni ugyanazt a számlázóprogramot. Olyan változásra számítok, mint amilyen például az ipari forradalom volt.

Mindenki félt a szövevényektől, de utólag visszatekintve komoly lépés volt az iparosodás folyamatában.

**Sz. Gy.:** Ezek szerint az átlalatok épített jövőben minden program szabadon elérhető és ingyenes, csak összeállítom a rendszert és máris működik? Egy idő után nem is lesz szükség kódolókra?

**S. B.:** Közel jársz az igazsághoz, de az, hogy ne lenne szükség igazi szakemberekre, nem igaz. Erik S. Raymond például azt írja, hogy a programozók kevesebb mint öt százaléka dolgozik a „dobozos” termékek előállításán, a többiek egyedi megbízások alapján tevékenykednek.

**Sz. Gy.:** Térjünk vissza egy pillanatra az előadásodra. Az egyik fő mondanó az volt – ha jól értettem –, hogy ne vásároljunk programokat. Mi a helyzet, ha komoly határidővel kell számolni, és egy dobozos termék másnapra megoldaná a gondot?

**S. B.:** Nagyon fontos, hogy ez az egész elmélet csak akkor működik, ha az emberek is elfogadják. Hiába írnak egy rendkívül jó Gimpet, ha a grafikusok egyszerűen ki sem próbálják. Nem azt állítom, hogy minden helyzetet meg lehet a szabad programokkal oldani, de elvárható, hogy adjunk nekik egy esélyt. Számos esetben a fizetős rendszerek megvásárlása helyett szabad termékeket próbáltak ki, és ezek a rendszerek beváltak; vagy olyan esetek is előfordulnak, amikor egy-egy drága rendszer megvásárlása helyett annak újraírása mellett döntött a cég (vagy a lehetséges vásárlók egy csoportja), és a végeredmény nemhogy kevesebb költséggel készült el, de ráadásul hatékonyabb volt, mint fizetős testvére. Az tény, hogy ha valaki átállt a szabad termékekre, szinte sosem tér vissza a fizetős termékek világába. Hadd említsek egy példát: a marokgépek, a PDA-k világát. Ezek a kis gépek régen 250 dollár körül mozogtak, WinCE rendszert futtattak, mely rendszer ára – mondjuk – harminc dollár körül mozgott. Nincs messze az idő, hogy a jobb marokgépek ára is akár harminc dollár alá csökken, és természetes, hogy ebből a bevételből a gyártók nem kívánnak rendkívül nagy részesedést a Microsoftnak továbbadni.

**Sz. Gy.:** A programok világában tehát megerősödött, elismert a szervezet. Említetted, hogy az oktatás területén is komoly terveitek vannak. Mondanál erről néhány szót?

**S. B.:** Igen, mint mondtam, az elmélet nemcsak a programokra érvényes, de a megvalósításhoz szükséges leghatékonyabb eszköz; az Internet a programozók mind egyike számára rendelkezésre áll, természetes tehát, hogy itt indult el. Az elv viszont, hogy aki ingyen szeretne segíteni, az segíthessen, az oktatásban is használható. A tankönyvek világában például évről évre megismétlődik, hogy egy-két ember (most ne menjünk bele a részletekbe) felkérést kap például egy történelem tankönyv megírására. Jó esetben az adott szerző ért is a témához, nekiáll, és ír egy négyszáz oldalas könyvet, amiben tíz fő témát tárgyal. A történészek (de más területek képviselői is) általában az anyag egy-egy részében érzik magukat igazán otthon. Lehet, hogy valaki a „sötét” középponttal foglalkozik húsz éve, míg egy másik